

E L Ő T E R J E S Z T É S	
Előterjesztő:	Szentei Tamás, a Kulturális Osztály vezetője
Tárgy:	Emléktábla elhelyezése Kiss Lajos nyelvész akadémikus tiszteletére
Iktatószám:	KULT-132871/2022
Ügyintéző:	Dr. Pancsira Emese
Feladatot jelent:	Szentei Tamás, a Kulturális Osztály vezetője
Véleményező bizottságok:	
Törvényességi véleményezés ideje:	2022. május 13.
Törvényességi ellenőrzést végezte:	Bákonyiné dr. Szabó Melitta

Mellékletek:	

## **Tisztelt Bizottság!**

**Dr. Kiss Lajos (1922-2003) nyelvész akadémikus, a magyar helynevek elismert kutatója** 100 évvel ezelőtt, 1922. június 2-án született Debrecenben, és kérésére ugyanitt helyezték őt örök nyugalomra 2003. február 16-án, Budapesten bekövetkezett halálát követően. Iskolai tanulmányait Debrecenben végezte, majd a tűzértiszti kiképzést követően harcolt a második világháborúban. A szovjet fogságból hazatérve iratkozott be a debreceni egyetemre, ahol szlavisztikából szerzett diplomát. Itt indult el pályája, mely Budapesten az MTA Nyelvtudományi Intézetében folytatódott és teljesedett ki. Szakmai érdeklődése középpontjában leginkább a szó állt: eredményei közül legtöbb a lexikológia és a lexikográfia területéhez tartozik. A magyar-szláv kapcsolatok és a magyar helynevek kutatása terén kora nyelvtudományának legkiválóbb hazai képviselője volt. Helynévkutatásának középpontjában egy helynév-etimológiai szótár létrehozása állt. A szótár első változata 1978-ban a „Földrajzi nevek etimológiai szótára” címen jelent meg. A mű nemcsak a tudományos közvélemény szigorú szakmai elvárásait elégítette ki, hanem közérthetősége miatt valóságos könyvsiker is lett. Névkutatói munkásságában Debrecen is kiemelt figyelemben részesült, és a debreceni helynévkutató iskolát is támogatta. Kiss Lajos akadémikus mindenekelőtt a Kárpát-medence helynévtörténetének vizsgálatában, a magyar-szláv nyelvi érintkezések történetének bemutatásában, de ezek mellett több más területen is fontos eredményeket ért el, amelyek nemcsak a magyar tudományt gazdagították, hanem az európai onomasztikának és nyelvtudománynak is fontos részét képezik és amelyekre a későbbi tudósgenerációk mint biztos alapra támaszkodhatnak kutatómunkájukban.

Halála után felesége, az ugyancsak debreceni születésű kiváló személynévkutató, Dr. Fehértói Katalin Kiss Lajos nyelvész emlékére díjat alapított, amelynek gondozását a Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékére bízta.

A centenárium alkalmából az idei díjátadón kiemelt ünnepséget szervez a díj odaítéléséről döntő kuratórium, s ennek részeként szeretnének emléktáblát avatni az akadémikus tiszteletére.

Az emléktáblát a kuratórium Kiss Lajos nyelvész akadémikus egykori szülőháza helyén álló, a Péterfia utca 53. szám alatti társasház utcafronti homlokzatán helyezné el.

Az emléktábla tervezett szövege:

„Itt született, és itt töltötte ifjúkorát

**KISS LAJOS**

(1922-2003)

nyelvész akadémikus,

a magyar-szláv nyelvi kapcsolatok és

a magyar helynevek elismert kutatója.

Állíttatta a Kiss Lajos-díj kuratóriuma”

Az emléktábla elhelyezéséhez a társasház tulajdonosainak közössége hozzájárulását adta.

Tekintettel arra, hogy az emléktábla nem minősül művészeti alkotásnak, a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális

alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény 109. § (1) bekezdését - amely szerint a művészeti alkotás közterületen, valamint önkormányzati tulajdonú épületen való elhelyezéséről, áthelyezéséről, lebontásáról a település önkormányzatának képviselő-testülete dönt és gondoskodik fenntartásáról és felújításáról - nem kell alkalmazni.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2013. (I. 24.) önkormányzati rendelet 60. § (3) bekezdés 3. pontja értelmében a Kulturális és Oktatási Bizottság véleményezi a közterületen elhelyezett emléktábla megjelenési formáját és feliratát.

Magyarország Kormánya a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelettel az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó SARS-CoV-2 koronavírus-világjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében Magyarország egész területére veszélyhelyzetet hirdetett ki 2021. február 8. napjától.

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kat. tv.) 46. § (4) bekezdése szerint: „Veszélyhelyzetben a települési önkormányzat képviselő-testületének, a fővárosi, megyei közgyűlésnek feladat- és hatáskörét a polgármester, illetve a főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke gyakorolja. Ennek keretében nem foglalhat állást önkormányzati intézmény átszervezéséről, megszüntetéséről, ellátási, szolgáltatási körzeteiről, ha a szolgáltatás a települést is érinti.”

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 60. §-a szerint a bizottság ülésének összehívására, működésére, nyilvánosságára, határozatképességére és határozathozatalára, döntésének végrehajtására, a bizottság tagjainak kizárására, a bizottság üléséről készített jegyzőkönyv tartalmára a képviselő-testületre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény egyes rendelkezéseinek eltérő alkalmazásáról szóló 307/2021. (VI. 5.) Korm. rendelet 1. §-a alapján a Kat. tv. 46. § (4) bekezdésétől eltérően a települési önkormányzat képviselő-testülete, bizottsága 2021. június 15. napjától feladat- és hatáskörét maga gyakorolja.

**Kérem a Tisztelt Bizottságot, hogy az előterjesztést megtárgyalni és a határozati javaslatot elfogadni szíveskedjen.**

## HATÁROZATI JAVASLAT

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése Kulturális és Oktatási Bizottsága a 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdése, a 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet és a 307/2021. (VI. 15.) Korm. rendelet 1. §-a alapján

a Kulturális Osztály vezetőjének előterjesztésére, az 1/2013. (I. 24.) önkormányzati rendelet 60. § (3) bekezdés 3. pontja alapján

1./ támogatja Kiss Lajos nyelvész akadémikus tiszteletére emléktábla elhelyezését a 7526 hrsz.-ú ingatlanon, a valóságban a 4026 Debrecen, Péterfia utca 53. szám alatti társasház utcafronti homlokzatán az alábbi szöveggel:

„Itt született, és itt töltötte ifjúkorát

**KISS LAJOS**

(1922-2003)

nyelvész akadémikus,  
a magyar-szláv nyelvi kapcsolatok és  
a magyar helynevek elismert kutatója.

Állította a Kiss Lajos-díj kuratóriuma”

2./ Felkéri a Kulturális Osztály vezetőjét, hogy a döntésről a Kiss Lajos-díj kuratóriumát tájékoztassa.

**Határidő:** azonnal

**Felelős:** Kulturális Osztály vezetője

*A határozati javaslat elfogadása egyszerű többséget igényel.*

Debrecen, 2022. május 12.

**Szentei Tamás**  
osztályvezető